

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО Державним малим підприємством «Екоінформ» Національної Академії Наук України

ВНЕСЕНО Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

2 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА ВВЕДЕНО В ДІЮ наказом Держстандарту України від 7 липня 2000 р. № 429

3 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4 РОЗРОБНИКИ: **М. І. Кульбіда**, **Л. Е Пшенична**, канд. філол. наук, **В. М. Рязанов**, канд. біол. наук (керівник теми), **Л. М. Шрамко**, **А. І. Ющенко**

ЗМІСТ

- 1 Сфера застосування
 - 2 Основні положення
 - 3 Загальні поняття
 - 4 Аварії морських (річкових) об'єктів
 - 5 Сили і засоби Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації (ЄДС НС) на акваторіях
- Абетковий покажчик українських термінів
Абетковий покажчик російських термінів
Додаток А Загальні терміни, що вживаються для визначення надзвичайних ситуацій на акваторіях
Додаток Б Бібліографія

ДСТУ 3970-2000

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ НА АКВАТОРІЯХ Терміни та визначення

БЕЗОПАСНОСТЬ В ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯХ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЕ СИТУАЦИИ НА АКВАТОРИЯХ Термины и определения

SAFETY IN EMERGENCIES EMERGENCIES ON THE WATER SURFACE Terms and definitions

Чинний від 2001 -01 -01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт встановлює терміни та визначення стосовно безпеки в надзвичайних ситуаціях на акваторіях.

Стандарт є обов'язковим для використання органами виконавчої влади України, організаціями, установами, підприємствами незалежно від форм власності, в їхній діяльності щодо запобігання виникненню та ліквідування надзвичайних ситуацій на акваторіях.

Терміни, регламентовані цим стандартом, є обов'язковими для використання в усіх видах нормативної документації, науково-технічній, довідковій та навчально-методичній літературі, що стосується безпеки у надзвичайних ситуаціях.

2 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для кожного поняття встановлено один стандартизований термін.

Наявність квадратних дужок у термінологічній статті означає, що в ній містяться два або три терміни, які мають спільні терміноелементи. В абетковому покажчику ці терміни подано окремо із зазначенням номера тієї самої статті.

Подані визначення можна, в разі потреби, змінювати, вводячи до них похідні ознаки, які розкривають значення термінів, що використовуються, зазначаючи об'єкти, що входять до обсягу

визначуваного поняття. Але ці зміни не можуть порушувати обсяг і зміст понять, визначених у стандарті.

У стандарті як довідкові подано російські [ru] відповідники стандартизованих термінів, узяті з відповідних державних стандартів Російської Федерації. Якщо визначення терміна російською мовою відсутнє у чинних державних російських стандартах, то подається переклад терміна та визначення російською мовою в круглих дужках.

У стандарті наведено абеткові покажчики українських термінів та російських відповідників стандартизованих термінів. Стандартизовані терміни набрано напівжирним шрифтом, їхні короткі форми — світлим шрифтом, а синоніми — курсивом.

У додатку А наведено загальні терміни, що стосуються надзвичайних ситуацій на акваторіях; джерела інформації — в додатку Б.

3 ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

3.1 акваторія

Ділянка водного простору в установлених межах

ru акватория Участок водного пространства в установленных границах

3.2 надзвичайна ситуація (НС) на акваторії; НС на акваторії

Надзвичайна ситуація, спричинена фізичними, техногенними, хімічними, біологічними чинниками на певній ділянці водного простору або узбережжі

Примітка. Чинниками НС на акваторії чи узбережжі можуть бути аварії, катастрофи, стихійне лихо, пожежі, небезпечна забрудненість, інфекційні хвороби людей, водної флори і фауни.

ru (чрезвычайная ситуация на акватории; ЧС на акватории

Состояние, при котором в результате возникновения источника чрезвычайной ситуации на акватории нарушаются нормальные условия жизни и деятельности людей и мореплавания, возникает угроза их жизни и здоровью, наносится ущерб имуществу населения, морским (речным) объектам, водной флоре и (или) фауне на море или внутреннем водном бассейне

Примечание. Различают чрезвычайные ситуации на акваториях по характеру источника (природные, техногенные, биолого-социальные и военные) и по масштабам (глобальные, национальные, региональные, местные и локальные или частные).

3.3 джерело небезпеки на акваторії

Небезпечне природне явище, техногенна подія на морському (річковому) об'єкті, водному просторі чи узбережжі, широко розповсюджене інфекційне захворювання людей, водної флори та фауни, а також застосування сучасних засобів ураження, що може спричинити виникнення надзвичайної ситуації на акваторії

ru источник опасности на акватории

Опасное природное явление, авария на морском (речном) объекте или опасное техногенное происшествие на водном пространстве или на побережье, широко распространенная инфекционная болезнь людей, водной флоры и фауны, а также применение современных средств поражения, в результате чего возникла или может возникнуть чрезвычайная ситуация на акватории

3.4 ймовірність виникнення надзвичайної ситуації на акваторії; ймовірність виникнення НС на акваторії

Стан, за якого існує загроза виникнення уражальних чинників джерела небезпеки на акваторії

ru вероятность возникновения чрезвычайной ситуации на акватории; вероятность возникновения ЧС на акватории
Состояние, при котором существует угроза возникновения поражающих факторов источника опасности на акватории

3.5 безпека у надзвичайній ситуації на акваторії; безпека у ЧС на акваторії
Стан захищеності людей, морських (річкових) об'єктів, берегових споруд і довкілля від небезпеки, яка виникає у надзвичайній ситуації на акваторії

гу безопасность в чрезвычайных ситуациях на акваториях; безопасность в ЧС на акваториях
Состояние защищенности людей, морских (речных) объектов, береговых сооружений и окружающей природной среды от опасностей, возникающих в чрезвычайных ситуациях на акваториях. Примечание. Различают безопасность по месту возникновения (на морском и (или) каком-либо внутреннем водном бассейне) и по виду чрезвычайных ситуаций (природные, техногенные, биолого-социальные и военные), а также по объектам безопасности (люди, морские (речные) объекты и окружающая природная среда).

3.6 убезпечення в надзвичайній ситуації на акваторії; убезпечення в ЧС на акваторії
Прийняття та дотримування правових норм, виконання вимог і правил мореплавства і безпеки на воді, екологічних вимог, а також впровадження комплексу організаційних, технічних і спеціальних заходів для захисту людей, морських (річкових) об'єктів і довкілля у надзвичайній ситуації на акваторії

гу обеспечение безопасности в чрезвычайных ситуациях на акваториях; обеспечение безопасности в ЧС на акваториях
Принятие и соблюдение правовых норм, выполнение требований и правил мореплавания и безопасности на водах, эколого-защитных требований, а также проведение комплекса организационных, технических и специальных мероприятий, направленных на обеспечение защиты людей, морских (речных) объектов и окружающей природной среды от чрезвычайных ситуаций на акваториях

3.7 безпека морського (річкового) об'єкта
Стан захищеності морського (річкового) об'єкта від джерела небезпеки, яке спричинює виникнення у надзвичайної ситуації

гу безопасность морского (речного) объекта
Состояние защищенности морского (речного) объекта от опасностей, возникающих в чрезвычайных ситуациях

3.8 лихо на акваторії
Аварія чи катастрофа морського (річкового) об'єкта, небезпечна пригода з людьми на воді, а також забрудненість водного середовища небезпечними речовинами

гу бедствие на акватории
Авария или катастрофа морского (речного) объекта, опасное происшествие на воде с людьми, а также загрязнение водной среды опасными веществами, в том числе разлив нефти в водную среду

3.9 запобігання виникненню надзвичайної ситуації на акваторії; запобігання виникненню ЧС на акваторії
Готування та здійснювання комплексу правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації на акваторії та зменшення її можливих наслідків

гу (предотвращение возникновения чрезвычайных ситуаций на акваториях; предотвращение возникновения ЧС на акваториях
Подготовка и реализация комплекса правовых, социально-экономических, политических, организационно-технических, санитарно-гигиенических и других мероприятий, направленных на заблаговременное реагирование на угрозу возникновения чрезвычайной ситуации на акватории и уменьшение ее возможных последствий)

гн подготовка морского (речного) объекта к чрезвычайным ситуациям на акваториях; подготовка морского (речного) объекта к ЧС на акваториях

Проведение заблаговременных организационных, технических и специальных мероприятий на морском (речном) объекте с целью обеспечения его работы с учетом риска возникновения источников чрезвычайной ситуации на акваториях, противостояния их поражающим факторам и воздействиям, создания условий для предотвращения аварий или катастроф, предотвращения и уменьшения угрозы жизни и здоровью экипажа и пассажиров морского (речного) объекта и проживающего вблизи населения, а также оперативного проведения неотложных работ по поиску и спасению людей

гн поисково-спасательное обеспечение

Вид обеспечения в чрезвычайных ситуациях на акваториях, заключающийся в снабжении экипажей и пассажиров летательных аппаратов, морских (речных) объектов спасательными средствами, подготовки в специальном отношении экипажей, привлекаемых к поиску и спасению, организации дежурств выделенных сил и средств, сбор и уточнение данных о местоположении аварийных объектов, терпящих бедствие, организацию и осуществление их поиска и оказание им помощи в проведении аварийно-спасательных работ

3.5
3.7
4.10
3.4
3.4
4.11
5.5
4.9
4.5
3.18
3.3
4.7
3.12
4.8

ru правила предупреждения столкновения судов
Система правил плавания, огней, знаков и
сигналов, которыми регулируются
безопасное движение и расхождение судов

ru коллективные спасательные средства
Шлюпки, катера, спасательные плоты,
спасательные колокола, подводные
спасательные аппараты и всплывающие
камеры, предназначенные для спасания
группы людей в чрезвычайных ситуациях на
акваториях

гн индивидуальные спасательные средства
Средства, предназначенные для спасения
одного члена экипажа или пассажира

Примечание. К индивидуальным
средствам относят: нагрудники, бушлаты,
пояса, жилеты, буйки, круги,
гидрокомбинезоны и изолирующие
дыхательные аппараты.

гн (внутренние воды Украины

Все водоемы, включая моря, озера, реки и
водохранилища, расположенные в пределах
сухопутной территории Украины, а также
морские пространства, отнесенные к ее
внутренним морским водам международным
морским правом)

гн (внутренние морские воды Украины

Морские воды или морское пространство,
расположенное между берегом Украины и
прямыми или исходными линиями, от
которых отмеряется ширина
территориальных вод прибрежных
государств, акватории морских портов и воды
заливов, берега которых принадлежат
Украине)

гн (территориальные воды Украины

Полоса прибрежных морских вод
определенной ширины, непосредственно
примыкающая к сухопутной территории
Украины и внешней границы ее внутренних
вод, на которую распространяется
суверенитет Украины как прибрежного
государства)

гн (санитарная морская зона Украины

Прилежащая морская зона или ее часть, на
которой осуществляется контроль со стороны
Украины за выполнением национальных и
международных правил, предусматривающих
предотвращение распространения
инфекционных болезней людей, животных и
растений)

гн (прилежащая зона

Примыкающий к территориальным водам
Украины район моря определенной ширины,
в котором Украина может осуществлять
контроль в целях соблюдения законов и
правил, действующих в границах ее
территории)

ги (зона ответственности владельцев береговой полосы
Участок водной поверхности и береговой полосы, определенный решением органов исполнительной власти, в границах которой владелец береговой полосы несет полную ответственность за безопасность людей, плавсредств и организацию аварийно (поисково)-спасательных действий объектового уровня)

ги чрезвычайная ситуация; ЧС
Состояние, при котором в результате возникновения источника чрезвычайной ситуации на объекте, определенной территории или акватории нарушаются нормальные условия жизни и деятельности людей, возникает угроза их жизни и здоровью, наносится ущерб имуществу населения, народному хозяйству и окружающей природной среде
Примечание. Различают чрезвычайные ситуации по характеру источника (природные, техногенные, экологические и военные) и по масштабам (глобальные или национальные, региональные, местные и локальные или частные).

ДОДАТОК Б
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 ДСТУ 3891-99 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення
- 2 ГОСТ Р 22.0.09-95 Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Чрезвычайные ситуации на акваториях. Термины и определения

Ключові слова: надзвичайна ситуація на акваторії, джерело надзвичайної ситуації на акваторії, небезпека у надзвичайній ситуації на акваторії, безпека морського (річкового) об'єкта, лихо на морі, аварійно (пошуково)-рятувальне забезпечення, морський (річковий) об'єкт, зіткнення морських (річкових) об'єктів, живучість морського (річкового) об'єкта, аварійно (пошуково)-рятувальна служба, рятувальне судно, рятувальні засоби.